

19.11.2002

KESTÄVÄN LIIKENTEEN MALLIKUNTATOIMINTA

1. Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt Kevyen liikenteen mallikunta –hankkeen vuonna 2001. Hankkeessa on mukana kolme kuntaa, joista yksi on Kerava. Mallikuntatoiminnassa pyritään löytämään ja toteuttamaan uusia keinoja kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi ja lisäämiseksi. Toteutettavia toimintatapoja on mahdollista myöhemmin soveltaa muissa kunnissa.

Keravalla pyritään edistämään kevyen liikenteen käyttöä etenkin liityntä- ja työmatkoilla. Kaupungissa oleva kattava kevyen liikenteen verkko ja kaupunkirakenne antavat tähän hyvät lähtökohdat. Suunnittelun alkuvaiheessa on tehty tilanekartoitus, johon on sisällytetty myös käyttäjähaastattelu /-tutkimus. Tutkimuksen avulla pyritään löytämään toteutuskelpoisia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Toimintaan pyritään saamaan mukaan myös useampia yrityksiä, jotka omalta osaltaan pyrkivät tavoitteeseen omia työntekijöitensä kannustamalla. Yrityksissä tehdään ainakin ennen- tutkimus. Jälkeen- tutkimuksen tarve selviää työn aikana.

2. Tutkimukset

2.1 Lähtöinventointi ja ennen- tutkimus

Työ on käynnistynyt lähtöinventoinnilla, jossa kartoitetaan Keravan kevyen liikenteen nykytila ja verkosto. Nykytilainventoinnin yhteydessä tehdään pyörälaskentoja ja koululaishaastatteluja. Tehdyn selvityksen perusteella kartoitetaan mahdolliset ongelmakohdat ja tehdään toimenpide-ehdotukset ongelmien korjaamiseksi.

Pyörälaskentoja tehdään kolmessa pisteessä säännöllisesti kahden kuukauden välein ainakin 8-12 kuukauden ajalta. Toimenpiteiden seuranta varten laskentoja pyritään tekemään myös myöhemmin muutaman kuukauden ajalta. Pyörälaskentojen lisäksi pyöräilyn määrää arvioidaan pyöräpysäköintilaskennoin. Tarkoituksena on laskea kaikki Keravan alueelle pysäköidyt pyörät yhden arkipäivän ajalta. Lisäksi laskennan yhteydessä määritellään erikseen paikat, joissa suoritetaan myöhemmin jatkuvaa seuranta. Tällaisia paikkoja voivat olla esimerkiksi työpaikat tai muut toiminnot (harrastuspaikat), joiden yhteyteen suunnitellaan jatkossa parannuksia. Pyöräpysäköintilaskentoihin sisältyy myös asemanseutu, jolle on jo tehty ja on suunnitteilla parannuksia. Asemanseudulle pysäköityjä pyöriä on ollut laskentojen mukaan tähän mennessä eniten syyskuussa, jolloin siellä oli keskipäivällä yli 1000 pyörää pysäköitynä.

3. Toimintasuunnitelma

19.11.2002

Seuraavassa on esitetty alustava toimenpideohjelma sekä joitakin ideoita, miten kevyttä liikennettä voitaisiin edistää Keravalla. Ohjelmaa täydennetään koko ajan työn kuluessa.

1. KEVYEN LIIKENTEEN TAVOITEVERKKO JA LAATUKÄYTÄVÄT

Keravan nykyinen kevyen liikenteen verkkosuunnitelma päivitetään haastattelujen ja lähtöinventoinnin perusteella. Lisäksi määritellään eri suunnista keskustaan johtavat kevyen liikenteen laatukäytävät, joille jatkossa laaditaan erikseen suunnitelmat. Tavoitteena on soveltaa myös aivan uusia ratkaisuja kevyen liikenteen edistämiseksi. Kevyen liikenteen verkon kehittämisessä keskitytään mm seuraaviin asioihin:

- kyselytutkimuksen tuloksissa esille tulevat ongelmakohteet
- kevyen liikenteen väylien jatkuvuus
- jalankulun ja pyöräilyn erottelun tehostaminen esim. väriasfalttikokeiluilla
- pyöräpysäköinnin parantaminen
- korotetut suojatiet /hidasteet
- reunakiveykset
- alikulkujen valaistus ja näkemäalueiden tarkistaminen raittien liittymissä
- keskustan kehän uudet alikulut v 2003-2005. Sibeliuksen tien ja Tuusulantien liittymässä molemmat valo-ohjauksiset suojatiet (2 kpl) muutetaan alikuluiksi
- Sibeliuksen tien levittäminen kaistajärjestelyjen yhteydessä
- Savion asemalta raittiyhteys radanvarressa (itäpuolella) pohjoiseen Klondyken ja radan välistä
- kävelykeskustan laajentamissuunnitelmat Paasivenkatua pohjoiseen Iso-Hollon aukiolle
- keskuspuiston parantaminen ja uudet yhteydet nykyiseltä kirjastolta uusien kerrostalojen ja "koulun" kentän välistä pohjoiseen
- korotettuja suojateitä / hidasteita Tuusulantaipaleelle
- Talvikunnossapidon kehittäminen (purnauspuhelin)
- Aiemmissä toimenpidesuunnitelmissa esille tulleiden kehittämiskohteiden toteuttaminen (mm. Vanhan Lahdentien kevytväylä)

2. OPASKARTTA

Keravan alueelle laaditaan yhteistyössä naapurikuntien kanssa pyöräilyn opaskartta.

3. KEVYEN LIIKENTEEN EDISTÄMINEN LIITYNTÄMATKOILLA

Keravan asemalle on suunnitteilla uusia pyöräpysäköintipaikkoja. Lisäksi kaupunki on mukana JOPO-hankkeessa, jossa kokeillaan ja suunnitellaan uusia pyöräkaappeja. Keravalla säilytyskaapit on tarkoitus sijoittaa rautatieasemalle. Lisäksi asemanseudulle pyritään järjestämään pyörän vuokrausmahdollisuus.

19.11.2002

Liityntä- ja työmatkojen pyöräliikenteen edistämisestä on tehty kyselytutkimus syyskuun puolivälissä 2002. Tavoitteena oli selvittää mm. pyöräilyn suosioon vaikuttavia tekijöitä, kuinka usein haastatellut pyöräilevät kyseisen matkan, kuinka säännöllistä pyöräily on, mikä sään vaikutus on ja mitä vaihtoehtoisia kulkutapoja haastateltavilla olisi ollut. Lisäksi kysyttiin pyöräilijöiden näkemyksiä nykyisten reittien hyvydestä ja mahdollisia parannusehdotuksia. Pyöräilijöille suunnattu kysely tehtiin jakamalla lomakkeet kaikkiin aseman seudulle pysäköityihin pyöriin (n. 970 kpl).

Pyörähaastattelun lisäksi kyselylomake jaettiin aseman liityntäpysäköintipaikoilla oleviin autoihin (n. 380 kpl). Tavoitteena oli selvittää kulkutavan valintaan vaikuttaneita tekijöitä sekä sitä, millä edellytyksillä vastaaja siirtyisi joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen käyttäjäksi liityntäliikenteessä.

Asemanseudun lisäksi vastaavanlainen kysely tehtiin noin 1500 kotitalouden satunnaisotoksena Keravan-seudun asukkaille. Asukkaille suunnatun kyselyn tarkoituksena oli saada tietoa koko Keravan alueen kevyen liikenteen järjestelyistä. Samalla mukaan saatiin myös sellaisia henkilöitä, jotka eivät pyöräile säännöllisesti. Asukashaastattelu tehtiin jakamalla lomakkeet satunnaisesti valittuihin taloihin, jotka kuitenkin jakautuvat alueellisesti edustavasti.

Lomakkeiden palautus hoidettiin kaikissa tapauksissa postitse. Parhaillaan on meneillään omakkeiden käsittely, ja se on tarkoitus saada loppuun alkuvuodesta 2003.

4. KEVYEN LIIKENTEEN KÄYTÖN EDISTÄMINEN TYÖMATKOILLA

Kevyen liikenteen edellytyksiä työmatkaliikenteessä selvitetään kolmessa tai neljässä Keravan seudulta valitussa työpaikassa. Tutkimus käynnistetään teemahaastatteluin, joilla selvitetään valitun työpaikan työntekijöiden ja työnantajien kesken mahdollisia toimenpiteitä jatkossa. Tämän alustavan haastattelun jälkeen työpaikoilla tehdään yksityiskohtaisempi kysely, jossa kartoitetaan alustavan tarkastelun perusteella mahdollisiksi koettujen toimenpiteiden vaikutuksia. Teemahaastattelu on jo tehty yhdessä yrityksessä lokakuun 2002 aikana, ja muissa yrityksissä haastattelut pyritään tekemään marras-joulukuun aikana. Yksityiskohtaisemmat haastattelut tehdään noin kuukausi teemahaastattelujen jälkeen. Tehtyjen haastattelujen perusteella työpaikoille laaditaan ohjelmat, jolla pyörän käyttöä työmatkaliikenteessä pyritään edistämään. Tavoitteena on myös nimetä kussakin yrityksessä yhteyshenkilö, joka hoitaa pyöräilyn markkinointia ja haastattelujen ja parannustoimenpiteiden käytännön järjestelyjä yrityksen sisällä. Työn tässä vaiheessa on oltu yhteydessä Oy Sinebrychoff Ab:n sekä Ifi Oy:n. Sinebrykoffilla pidetyn tapaamisen yhteydessä sovittiin, että Sinebrykoff Oy:ssä keskitytään Keravalla asuvien työntekijöiden kevyen liikenteen mahdollisuuksien parantamiseen sekä mietitään, miten pohjoisesta joukkoliikenteellä tulevien yhteyksiä voitaisiin parantaa. Työpaikalla järjestetään tempauksia ja tapahtumia, joilla työntekijöitä pyritään innostamaan ja motivoimaan pyörän

19.11.2002

käyttöön. Keskustelun alla on myös ollut mahdollisten lisäpyöräsäilytystilojen rakentaminen Savion asemalle.

5. KOULULAISTEN LIIKENNETURVALLISUUS JA LIIKENNEKASVATUS

Koululaisten liikenneturvallisuutta ja kulkutapatottumuksia selvitetään Keravan kouluille erikseen suunnatuilla haastatteluilla. Tavoitteena on tehdä vaarapaikkakartoitus ja matkatottumustutkimus kaikissa Keravan peruskouluissa (9 ala-astetta, 3 yläastetta). Haastattelussa kysytään koulumatkoja koskevia perustietoja, kuten kulkutapoja ja koulureittiä sekä koulumatkalla esiintyviä vaaratekijöitä, kuten hankalien kadunylitysten määrää. Lisäksi tavoitteena on saada tietoa siitä, millaiseksi koululaiset kokevat koulumatkansa turvallisuuden, ja mikä siihen vaikuttaa.

Työn toisessa vaiheessa selvitetään eri osapuolten näkemyksiä koululaisten liikenneturvallisuudesta ja liikennekasvatustyöstä kouluissa. Tarkasteluun valitaan 3-5 koulua, joissa kussakin haastatellaan myös peruskoululaisten vanhempia ja opettajia. Oppilaiden vanhemmilta kysyttäviä asioita ovat esimerkiksi millaiset ratkaisut lapsen koulureitillä ovat hyviä ja turvallisia ratkaisuja ja millaiset huonoja, kuljettavatko vanhemmat lapsensa kouluun ja kuinka usein, miksi tai miksi ei jne. Opettajilta kysytään osaksi samoja asioita. Molemmilta tahoilta kysytään lisäksi minkälaista liikennekasvatusta lapset ovat saaneet. Lopuksi haastatellaan vielä liikennesuunnitelijoita ja selvitetään heidän käsityksiään turvallisesta koulureitistä sekä siitä, miten ja millaista liikennekasvatusta kouluissa tulisi antaa.

Työn kolmannessa vaiheessa jatkotarkasteluun valituissa kouluissa testataan Helsingin kaupungin peruskoulun 7-9 luokkien opettajille kehitettyä liikenne- ja ympäristökasvatuspakettia, joka sisältää tietoisuuksia, valmiita oppituntirunkoja tehtävineen, oppilaan monisteita ja kalvoja. Vaikka kansio on tarkoitettu peruskoulun 7-9 luokkien opettajille, sitä voidaan valikoidusti hyödyntää myös muilla luokilla. Lisäksi LVM:ssä on kehitteillä aineistoa, jota voidaan käyttää opetuksessa. Koululaisille suunnattu tutkimus tehdään kevään 2003 kuluessa.

6. ESTEETTÖMYYSKARTOITUS

Keravalla käynnistyy esteettömyyskartoitus kesällä 2003.

7. MARKKINOINTI

Keravan kaupungin Internet-sivuille on avattu hanketta koskeva sivusto, jossa yleisinformaation lisäksi esitellään kulloinkin ajankohtaisia paikallisia asioita. Sivut pidetään melko suppeina, koska pääasiallisena tiedotuskanavana Internetissä tullaan pitämään Tieliikelaitoksen Jaloin-projektin sivustoa.

Paikallisiin lehtiin pyritään saamaan artikkeleita ja tiedotteita aina silloin, kun käytännön toimenpiteitä tehdään. Kyselytutkimuksesta ja hankkeen aloittamisesta oli artikkeli Keski-Uusimaassa. Myös tie- ja liikennelehteen

19.11.2002

pyritään saamaan artikkeleita. Projektia on tarkoitus myös esitellä kansainvälisissä konferensseissa.

Keravalla osallistutaan mahdollisuuksien mukaan kaupungissa järjestettäviin tapahtumiin. Tapahtumien yhteydessä voidaan järjestää tempauksia ja jakaa aiheeseen liittyvää materiaalia. Myös kouluissa järjestettävät kyselyt ja vanhempainillat sekä kohdeyritysten sisällä tapahtuva markkinointi tuovat hankkeelle julkisuutta. Hankkeen edetessä harkitaan mahdollisuutta kadunvarsimainoksiin. Lisäksi tavoitteena on painaa esite Keravasta pyöräilykaupunkina.

Keravan kestävän liikenteen hanketta tehdään tunnetuksi myös neuvottelutilaisuuksissa ja sekä kevyeen liikenteeseen liittyvissä yleisissä seminaareissa.

3. Organisaatio

Projektia koordinoi Keravan kaupungilta suunnittelija Marko Mäenpää ja TKK:n liikennelaboratoriosta erikoistutkija Nina Karasmaa. Työ on käynnistynyt diplomityöllä, jota tekee TKK:ssa tekn. yo Kati Vaaja.

Keravan kaupunkiin on perustettu hankkeen ohjausryhmä, johon on kutsuttu edustajat kaupungin koulu- liikunta- ja sosiaalitoimesta sekä kaupunkitekniikasta ja myös Liikenne- ja viestintäministeriöstä, Tiehallinnosta, Ratahallintokeskuksesta ja Keski-Uusimaan Kehittämiskeskuksesta.

4. Kustannukset ja aikataulu

Työ on käynnistynyt toukokuussa 2002 lähtötilanteen inventoinnilla. Liikennelaskentoja on tehty kesäkuusta asti. Pyöräily ja liityntäliikenteen matkatottumushaastattelut tehtiin lokakuussa 2002. Parhaillaan on käynnissä haastattelutkimusten tulosten käsittely sekä yhteydenotot työmatkaliikenteen kehittämiseen osallistuvien yritysten kanssa. Käynnistymässä on koululaisten liikenneturvallisuus- ja liikennekasvatusprojekti. Alustavan toimintasuunnitelman ja toteutettavien toimenpiteiden valinnan on määrä olla valmis keväällä 2003. Tämän jälkeen työ jatkuu toimenpiteiden toteutuksen jatkosuunnittelulla. LVM osallistuu hankkeen kustannuksiin maksamalla puolet koordinaattorin palkkakuluista. Toisen puolen maksaa Keravan kaupunki. Koululaisten liikenneturvallisuutta ja liikennekasvatusta koskeva projekti tehdään pääosin erillisellä rahoituksella.